

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

27 iunie 2023

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Guzun Ion,

Judecători – Țurcan Anatolie, Taplă Boris, Eremciuc Ghenadie, Daguța Sergiu,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor dosarului, recursul ordinar declarat de către avocatul Danciuc Ghenadie în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2022, în cauza penală în privința lui,

Chifa Iulian X, născut la xxxxx, originar și domiciliat în or. xxxx str. xxx.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 10.05.2022– 15.06.2022;

Instanța de apel: 04.07.2022 – 14.12.2022;

Instanța de recurs: 27.03.2023 – 27.06.2023.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15 iunie 2022, pronunțată în urma examinării cauzei penale în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, Chifa Iulian a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, cu aplicarea art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală și i s-a stabilit o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 4 (patru) ani, fără amendă, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Conform art. 85 alin. (1) Cod penal, s-a adăugat parțial la pedeapsa aplicată prin prezenta sentință, partea neexecutată a pedepsei cu închisoare stabilite prin sentința emisă de Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani la 19 iunie 2019 și i s-a stabilit lui Chifa Iulian o pedeapsă definitivă cu închisoare, pe un termen de 4 (patru) ani și 6 (șase) luni, fără amendă, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

S-a admis acțiunea civilă înaintată de către Efremov Alexandr, privind repararea prejudiciu material cauzat prin infracțiune, și s-a dispus încasarea de la Chifa Iulian în beneficiul lui Efremov Alexandr cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune, mijloace bănești în sumă de 8006 (opt mii șase) lei.

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat că, inculpatul Chifa Iulian la data de 10 aprilie 2022, aproximativ la orele 5:00, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările și dorind în mod conștient survenirea lor, acționând cu intenție directă îndreptată spre atingerea scopului stabilit, aflându-se pe str. Veronica Micle, nr. 7 din mun. Chișinău, în mod deschis a sustras de la Efremov Alexandr un telefon mobil de model „Samsung Galaxy A51 Black”, cu nr. de IMEI: 350678891155094, în valoare de 7000 lei și un card bancar cu nr. 402811*****5224, emis de BC

„MOLDINDCONBANK” S.A și eliberat pe numele acestuia, de pe care a extras ulterior mijloace bănești în cuantum de 1006,50 lei, iar cu bunurile sustrase a părăsit locul comiterii infracțiunii, cauzându-i părții vătămate Efremov Alexandr un prejudiciu material în proporții considerabile în valoare totală de 8006,50 lei.

Acțiunile lui Chifa Iulian au fost încadrate în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal – jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Danciuc Ghenadie în interesele inculpatului, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului Chifa Iulian a-i stabili o pedeapsă mai blândă.

3.1. În motivarea cerințelor sale s-au invocat următoarele aspecte:

- cauza a fost examinată în procedură simplificată, conform art. 364¹ Cod de procedură penală;

- inculpatul a recunoscut vina, circumstanță, care conform art. 76 alin. (1) lit. f) Cod penal sunt considerate atenuante la stabilirea pedepsei;

- apărarea a solicitat pentru inculpat o pedeapsă mai blândă, inclusiv aplicarea art. 90 Cod penal luând în considerație circumstanțele atenuante;

- instanța de judecată, a respins argumentele și solicitările părții apărării privind aplicarea art. 90 Cod penal și alte acuzatorului de stat privind aplicarea art. 90¹ Cod penal din motivul că, corectarea și reeducarea inculpatului va fi posibilă doar prin aplicarea unei pedepse penale cu închisoare;

- motivând sentința instanța a constatat că lipsesc careva circumstanțe agravante și totodată, a constatat eronat că lipsesc careva circumstanțe atenuante;

- astfel, la stabilirea pedepsei, instanța nu a luat în considerație că inculpatul a recunoscut vina și chiar a cerut examinarea cauzei în procedură simplificată în schimbul unei pedepse reduse sau blânde. În ședința de judecată inculpatul a declarat că este de acord să-i repare părții vătămate prejudiciul cauzat, dar aflându-se în detenție nu a reușit s-o facă până la pronunțarea sentinței. De cele comise se căiește sincer. Instanța nu a luat în considerație și comportamentul părții vătămate la data comiterii infracțiunii;

- conform art. 76 alin. (1) lit. f) Cod penal, recunoașterea vinovăției constituie circumstanță atenuantă;

- o altă circumstanță atenuantă, care nu a fost luată în considerație de instanță, prevăzută la art. 78 alin. (1) lit. g) Cod penal este ilegalitatea sau imoralitatea acțiunilor victimei, dacă ele au provocat infracțiunea, care la momentul săvârșirii infracțiunii era în stare de ebrietate și a intrat în conflict cu inculpatul;

- în privința lui Chifa Iulian putea fi aplicată și pedeapsa de 3 ani și 4 luni, cu aplicarea art. 90 Cod penal - suspendarea condiționată a executării pedepsei, cu stabilirea unui termen de probă la discreția instanței, care ar asigura corectarea din următoarele motive: Chifa Iulian a conștientizat că a comis o faptă social periculoasă, se căiește sincer, este căsătorit, are la întreținere un copil minor, lucrează, anterior nu i-a fost aplicată pedeapsa privativă de libertate ce ar justifica o pedeapsă maximă;

- de asemenea, fapta lui Chifa Iulian nu prezintă un pericol social sporit deoarece inculpatul și partea vătămată se cunoșteau, iar fapta a fost comisă în cercul lor restrâns de cunoștință în urma unui conflict cu victima, care l-a înjurat. Inculpatul a dorit doar

să se răzbune și i-a luat telefonul. În altă situație inculpatul nu proceda la fel. Inculpatul nu este împotriva să repare prejudiciul părții vătămate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2022, a fost respins apelul declarat de avocatul Ghenadie Danciuc în interesele inculpatului Chifa Iulian, împotriva sentinței Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 15 iunie 2022, ca fiind nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. Instanța de apel a constatat că instanța de fond, cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile date în ședința de judecată și probele administrate, a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului Chifa Iulian, încadrarea juridică corespunzătoare, și anume art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal – jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Instanța de apel a reținut că legalitatea și temeinicia sentinței Judecătorei Strășeni, sediul Buiucani din 15 iunie 2022 este contestată cu apel de către partea apărării, în partea individualizării pedepsei penale, în acest sens, s-a solicitat aplicarea inculpatului a unei pedepse mai blânde, non-privativă de libertate.

Cu referire la chestiunea individualizării pedepsei penale în privința inculpatului Chifa Iulian, Colegiul penal a constatat că, instanța de fond a acordat deplină eficiență prevederilor art. 6, 7, 61, 75 Cod penal, respectiv, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele care atenuază ori agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

În acest sens, instanța de apel a reținut că, după caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, infracțiunea prevăzută de art. 187 alin. (2), lit. f) Cod penal se califică ca infracțiune „gravă”, pentru care legea penală prevede pedeapsa sub formă de închisoare de la 5 ani la 7 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 850 la 1350 unități convenționale. Inculpatul Chifa Iulian a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, a solicitat examinarea cauzei penale în procedură simplificată, sincer s-a căit de cele comise. În conformitate cu art. 76, 77 Cod penal careva circumstanțe atenuante sau agravante nu au fost stabilite.

În acest context, instanța de apel a respins poziția părții apărării privind reținerea circumstanței atenuante - recunoașterea vinovăției, or, în acest caz nu mai poate fi justificată aplicarea unei pedepse mai blânde, atât timp, cât instanța de fond la individualizarea pedepsei penale, cu privire la recunoașterea vinei, a ținut cont de aceste circumstanțe, aplicând prevederile alin. (8) art. 364¹ Cod de procedură penală, potrivit cărora, inculpatul, care a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să fie îndeplinită pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoare, cu muncă neremunerată în folosul comunității și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă.

Totodată, instanța de apel a respins și alegațiile părții apărării referitor la faptul că, în speță urma a se reține circumstanța atenuantă prevăzută de art. 76 alin. (1) lit. g) Cod penal - ilegalitatea sau imoralitatea acțiunilor victimei, dacă ele au provocat

infracțiunea, care la momentul săvârșirii infracțiunii era în stare de ebrietate și a intrat în conflict cu inculpatul, or, în cadrul cercetării judecătorești o asemenea circumstanță nu și-a găsit confirmare, deoarece prin probele administrate de acuzatorul de stat s-a demonstrat faptul că, inculpatul Chifa Iulian, a acționat direct în deposedării părții vătămate profitând de faptul că victima se afla în stare de ebrietate și efectiv acesta și-a putut impune voința sa, iar astfel, inculpatul a subminat voința ultimului față de propriile sale dorințe, prin acționarea directă în scopul luării bunurilor care aparțin altei persoane, săvârșind inclusiv unele acțiuni inițiale, precum bruscare și tragerea victimei de geaca în care era îmbrăcat.

S-a conchis că, în privința lui Chifa Iulian, pentru comiterea de către acesta a infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal este echitabil de aplicat o pedeapsă, cu închisoare pe un termen de 4 (patru) ani, fără amendă, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Colegiul penal a reținut că, prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 19 iunie 2019 în dosarul nr. 1-1593/2018, Chifa Iulian a fost condamnat în baza art. art. 217 alin. (4) lit. b) Cod penal, fiindu-i aplicată pedeapsa cu închisoare pe un termen de 1 an și 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, care în temeiul art. 90 Cod penal, a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 3 ani, dacă condamnatul în termenul de probă nu va comite o nouă infracțiune și prin purtarea exemplară va confirma încrederea acordată, termen care urmează a fi calculat de la data emiterii sentinței, care a fost menținută fără modificări, prin Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2020, emisă în dosarul nr. 1a1420/2019.

Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 19 iunie 2019 a devenit irevocabilă la 3 februarie 2021, în temeiul deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, emise în cadrul dosarului nr. 1ra-106/2021, prin care a fost declarată inadmisibilitatea recursului ordinar, declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Oleg Popov împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2020.

În aceste condiții, instanța de apel a atestat că, în cauza pendinte, inculpatul a fost recunoscut vinovat pentru comiterea unei infracțiuni grave, comise cu intenție, iar la data pronunțării acestei sentințe, inculpatul Chifa Iulian nu a executat nici o perioadă de timp din pedeapsa cu închisoare stabilită anterior pe un termen de 1 an și 6 luni prin sentința din 19 iunie 2019, iar respectiv partea neexecutată a sancțiunii anterioare de către inculpat constituie la data pronunțării sentinței, 1 an și 6 luni.

Totodată, inculpatul Chifa Iulian a comis infracțiunea constatată în cauza pendinte la data de 10 aprilie 2022, adică în interiorul termenului de probă de 3 ani, stabilit prin sentința din 19 iunie 2019, emisă de Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), menținută fără modificări prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2020 și decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 3 februarie 2021.

Prin urmare, cu aplicarea prevederilor art. 85 alin. (1) Cod penal, instanța de fond a adăugat parțial la pedeapsa aplicată prin prezenta sentință, partea neexecutată a pedepsei cu închisoare pe un termen de 1 an și 6 luni, stabilite prin sentința din 19 iunie 2019, emisă de Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) și i-a stabilit inculpatului Chifa Iulian o pedeapsă definitivă cu închisoare, pe un termen de 4 ani și 6 luni, cu

executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

În această ordine de idei, Colegiul a respins solicitarea părții apărării de a aplica inculpatului Chifa Iulian pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2), lit. f) Cod penal a unei pedepse penale mai blânde, cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, or, pedeapsa care ar justifica cu adevărat scopul legii penale în acest caz, care ar contribui la corectarea condamnatului și prevenirea comiterii de noi infracțiuni de către condamnat este aplicarea unei pedepse sub forma închisorii, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, care este una echitabilă în raport cu infracțiunea săvârșită și în același timp nu va genera sentimente de nedreptate, dar va constitui o garanție și o asigurare că drepturile și libertățile consfințite în Constituția Republicii Moldova și alte legi ale statului sunt apărate, iar violarea lor este contracarată și pedepsită.

Instanța de apel a reținut că, la data de 16 august 2022, inculpatul Chifa Iulian, prin cerere scrisă a solicitat ca termenul de detenție în Penitenciarul nr. 13 să-i fie calculat o zi pentru două zile, ca fiind deținut în condiții inumane. În conformitate cu art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

Instanța de apel a desprins că, la caz, inculpatul Chifa Iulian nu a depus o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în care să fie descrise datele privind perioada și locul detenției, precum și descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului.

S-a relevat că, potrivit prevederile art. 473³ alin. (3) Cod de procedură penală, pentru examinarea plângerii, reprezentantul administrației instituției penitenciare prezintă instanței de judecată în scris, în termen de 10 zile, un raport în care răspunde la toate pretențiile invocate de condamnat sau prevenit în plângere, cu menționarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condițiilor de detenție contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului și a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului sau, după caz, prevenitului care a depus plângerea de către reprezentantul administrației instituției penitenciare.

În acest context, instanța de apel a notat că, la materialele cauzei penale de asemenea lipsește raportul administrației instituției penitenciare cu privire la condițiile de detenție, iar din motivele expuse supra, instanța de judecată, din oficiu, nu poate soluționa chestiunea prevăzută de art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală.

S-a menționat că, inculpatul Chifa Iulian este în drept să se adrese cu o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu reducerea pedepsei, la etapa executării pedepsei, în conformitate cu prevederile art. 469 alin. (1) pct. 17¹) Cod de

procedură penală (la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, și anume: 17¹) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților).

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către avocatul Danciuc Ghenadie în numele inculpatului, prin care invocând incidența pct. 6) a dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2022, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel.

5.1. În motivarea recursului ordinar, apărarea critică decizia pronunțată de instanța de apel prin prisma dezacordului cu refuzul soluționării chestiunii prevăzute la art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală.

Reieșind din art. 385 Cod de procedură penală, instanța de judecată, la adoptarea sentinței, urmează să soluționeze toate chestiunile indicate în această normă, inclusiv în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

Prima instanță, cât și instanța de apel nu s-a expus referitor la condițiile de detenție ale inculpatului, cunoscând despre faptul unanim cunoscut, că Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în pct. 30 al raportului din 13.12.2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din țară a subliniat că, în penitenciarul nr. 13, Chișinău, în continuare persistă încălcarea dreptului privind condițiile de detenție contrare art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, condiții inumane și degradante.

Instanța de apel, examinând cererea de apel nu a dorit să aplice prevederile art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, aplicând eronat art. 473³ Cod de procedură penală, prevederi străine apelului din motivul că acestea se referă la faza executării pedepsei de către condamnat.

6. În temeiul art. 431 alin. (1), pct. 1¹ Cod de procedură penală, procurorul, a prezentat referință pe marginea recursului declarat de procuror, pledând pentru netemeinicia recursului ca inadmisibil.

7. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel, din următoarele considerente.

Se constată că, avocatul Danciuc Ghenadie în numele inculpatului, respectând prevederile art. 422 Cod de procedură penală, a declarat recursul ordinar în termen.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Potrivit practicii judiciare constante, erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Soluția de admitere a recursului declarat, în drept, se întemeiază pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căreia judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea parțială a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanță, la această etapă a procedurilor.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Verificând hotărârea atacată, Colegiul penal lărgit constată că aceasta este motivată, atât prin prisma procesului de evaluare și apreciere a probelor prezentate de părți în raport cu faptele reținute în sarcina inculpatului Chifa Iulian, cât și în partea pedepsei individualizate. Decizia corespunde prevederilor articolelor 414, 417 Cod de procedură penală, iar soluția în partea individualizării pedepsei este una argumentată, întemeiată și corectă.

Astfel, Colegiul penal lărgit consideră că, decizia instanței de apel în partea stabilirii vinovăției, aprecierii probelor și concluziilor privind răspunderea, felul și mărimea pedepsei penale este una legală și motivată, lipsind în această parte careva temei de casare prevăzut de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală.

În aceste condiții, instanța de recurs notează că, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO se admite însușirea concluziilor instanțelor ierarhic inferioare de către instanțele ierarhic superioare, or, potrivit pct. 37 a hotărârii sale în cauza *Albert vs. România din 16.02.2010*, se statuează că art. 6 §1 din CEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61*), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale. În cazul când constatările acestora sunt fundamentate în fapt și în drept, fiind amplu prezentate în hotărârile atacate, constatându-se că la administrarea probelor nu au fost încălcate drepturile și libertățile constituționale ale participanților la proces, iar probele puse la baza hotărârilor nu conțin erori procesuale ce ar putea influența autenticitatea concluziilor formulate de instanțe.

Din conținutul recursului declarat rezultă că, problema dedusă judecării în respectiva cauză vine în raport cu nesoluționarea chestiunii prevăzute la art. 385 alin.

(5) Cod de procedură penală, sub aspectul reducerii pedepsei penale aplicate inculpatului.

Astfel, cu referire la soluționarea chestiunilor prevăzute de art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că alegațiile recurentului în această parte sunt veridice și fac obiectul casării parțiale a deciziei recurate, fiind incident temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume „*instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței*”.

Așadar, Colegiul penal lărgit lecturând decizia pronunțată de către instanța de apel stabilește că, deși în partea descriptivă s-a specificat că „*...la data de 16 august 2022, inculpatul Chifa Iulian, prin cerere scrisă a solicitat ca termenul de detenție în Penitenciarul nr. 13 să-i fie calculat o zi pentru două zile, ca fiind deținut în condiții inumane.*”, precum și că „*(...) la caz, inculpatul Chifa Iulian nu a depus o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție (...) în care să fie descrise datele privind perioada și locul detenției, precum și descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului.*”, dispozitivul deciziei nu conține o mențiune în acest sens, or, acest fapt permite instanței de recurs de a conchide că cererea de apel în respectiva latură, nu a fost soluționată.

În consecință, Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel a pronunțat o hotărâre contrară prevederilor art. 6 al Convenției europene a drepturilor omului, or, jurisprudența CtEDO indică faptul că, „*(...) rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției. Dreptul de a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.*” (*cauza Fomin vs Moldovei din 11 octombrie 2011, nr. 36755/06*).

Mai mult, Colegiul penal lărgit subliniază obligația instanței de a motiva hotărârea, care face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil, or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*cauza Suominen vs. Finlandei din 2003, cauza Kuznetsov și alții vs. Rusiei din 2007*).

De asemenea, Colegiul penal subliniază că, instanța de apel urma să soluționeze în baza materialelor anexate la dosar, încălcarea condițiilor de detenție invocate de inculpat, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, care afectează drepturile garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În acest sens, legiuitorul a indicat o procedură clară în prevederile art. 473² - 473⁴ Cod de procedură penală, introdusă prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare 01.01.2019 or, conform prevederile art. 473² Cod de procedură penală, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenția

pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deține condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat.

Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

Pentru examinarea plângerii, reprezentantul administrației instituției penitenciare prezintă instanței de judecată în scris, în termen de 10 zile, un raport în care răspunde la toate pretențiile invocate de condamnat sau prevenit în plângere, cu menționarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condițiilor de detenție contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului și a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului sau, după caz, prevenitului care a depus plângerea de către reprezentantul administrației instituției penitenciare.

Conform prevederilor art. 473⁴ Cod de procedură penală, la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu.

De asemenea, instanța ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum și de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condițiile contestate.

În urma celor menționate mai sus, Colegiul penal subliniază că, instanța de apel nu s-a conformat prescripțiilor art. 473³ Cod de procedură penală, de vreme ce din materialele cauzei se atestă cu certitudine că, la examinarea cererii inculpatului privind constatarea condițiilor precare de detenție, instanța de apel nu a solicitat instituției penitenciare prezentarea unui raport care să cuprindă un răspuns la pretențiile invocate de inculpat, or, în lipsa acestuia, instanța nu poate să se pronunțe referitor la condițiile de detenție a inculpatului.

La fel, instanța de recurs ordinar remarcă că, pentru a constata încălcarea drepturilor privind condițiile de detenție garantate de legislație, nu sunt suficiente doar rapoartele instituțiilor internaționale sau cererile prin care inculpatul declara greva foamei și fișele medicale la inițierea/declararea/continuare și renunțarea la greva foamei, de vreme ce inculpatul nu a înaintat o plângere referitoare la condițiile de detenție, iar motivul declarării grevelor era dezacordul cu sentința de condamnare, or, în acest sens ar dispărea sarcina probațiunii procesului penal, care în acest caz îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

Mai mult decât atât, Colegiul penal lărgit subliniază că, justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție (*principiile de la Bangalore privind conduita judiciară*), astfel pentru a respecta dreptul la un proces echitabil și garanțiile acestuia, instanța de recurs casează parțial decizia în partea aplicării prevederilor alin. (5) al art. 385 din Codul de procedură penală și dispune rejudecarea cauzei în această parte în aceiași instanță, în alt complet de judecată.

În concluzie, Colegiul penal lărgit susține că, la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 414 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, totodată să se pronunțe la modul

cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile art. 385 alin. (5) și 473² – 473⁴ Cod de procedură penală, să verifice și să aprecieze profund probele administrate în acest sens, în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere cuvenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei ținând cont de motivele expuse în pct. 6 al prezentei decizii și să indice cu suficientă claritate calculul ce urmează să-l efectueze pentru a pronunța o hotărâre legală și întemeiată în această parte, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Danciuc Ghenadie în numele inculpatului, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2022, în cauza penală în privința lui *Chifa Iulian X.*, în partea nesoluționării chestiunii prevăzute la art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, și dispune rejudecarea cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, dispozițiile hotărârii atacate, se mențin.

Decizia este irevocabilă în partea menținerii hotărârii atacate și nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării cauzei.

Decizia motivată este pronunțată la **20 iulie 2023**.

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Țurcan Anatolie

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie

Daguța Sergiu